

JUBILEA – ЮБИЛЕИ – ANNIVERSARIES – JUBILÄEN

Padesát let výuky nizozemštiny na Masarykově univerzitě

V zimě 1945–46 se v mezinárodním studentském sanatoriu Leysin ve Švýcarsku seznámili jedna holandská studentka z Groningen a jeden Čech z Brna. Ti se pak začátkem roku 1947 v Brně vzali; Holanďance Erice Solařové-Montijn tehdy do ukončení studia němčiny (s francouzštinou) scházelo jen složení závěrečných zkoušek, proto se zapsala v Germánském semináři Filozofické fakulty MU jako externí studentka. Ředitel semináře prof. Beer v její přítomnosti spatřil příležitost k založení výuky moderní praktické nizozemštiny na MU.

Ministerský dekret s jmenováním lektorkou nizozemštiny jsem obdržela 27. 10. 1947 a koncem listopadu byla výuka zahájena. Zájem byl překvapivě veliký: přes 30 studentů. Byla to ještě živá poválečná atmosféra studijních stáží, brigád apod., žel jen do února 1948. Avšak vzdor náhlému konci těchto svobodných styků kurs nizozemštiny přežil a žije nepetržitě už 50 let. Kolem roku 1960 byl sice spolu s jinými externími kursy administrativně zrušen, ale po vzájemné dohodě lektori tehdy pokračovali ve výuce bezplatně; po čase byla normální výuka nakonec obnovena. Nizozemština se studovala jako fakultativní druhý vedlejší obor, pouze s potvrzením docházky do indexu.

Teprve od října 1950 do července 1955 byla nizozemština povýšena na hlavní mezi vedlejšími obory. Profesor Leopold Zatočil přednášel historickou gramatiku se středověkou nizozemštinou, přednášky o nizozemských dějinách, literatuře a kultuře, jakož i rozšířené lektorské kursy byly svěřeny mně. Nedostatek vyučovacího materiálu byl překonáván improvizovanými opisy. Vyučovacím jazykem byla nejdříve angličtina, později němčina. Zkoušku z nizozemštiny jako druhého jazyka tehdy úspěšně složilo pět studentů: čtyři z Masarykovy univerzity a jedna studentka Univerzity Komenského v Bratislavě, paní Ems Máčelová.

Na podzim roku 1955 se výuka vrátila do formy lektorských kursů, v nichž se užívalo česky psané učebnice Olgy Ktířtové z Univerzity Karlovy. Byly zaměřeny spíš na praktické zvládnutí mluveného jazyka než na jeho teoretické či vědecké poznávání. To se pěstovalo už od r. 1922 v Praze. Do Prahy také pravidelně dojížděl prof. Leopold Zatočil přednášet historickou gramatiku. Prof.

Zatočil také objevil a komentoval historický středněnizozemský rukopis a publikoval četné studie z oboru. Brněnských kursů se pak účastnili i externí zájemci, např. z technických oborů. Každý měl možnost získat diplom na základě dosti náročné zkoušky. Zkušební komisi tvořili profesori Filozofické fakulty a vyučující Státní jazykové školy. V době politického uvolnění kolem poloviny šedesátých let se v Brně ohlásila Neerlandica extra muros z holandského Haagu svým sborníkem a nabídkou letních kursů pro studenty v Nizozemsku či v Belgii. Těch se pak po třikrát účastnila i jedna brněnská studentka.

Po ukončení školního roku 1970–71 jsem po 24 letech výuky jsem odešla do důchodu a výuku předala dr. Josefu Skopalovi. Ten nejen pokračoval ve vedení kursů, ale navíc navázal přímé pracovní styky s kolegy v Nizozemí a Belgii a založil a vybudoval knihovnu oboru. Dále se ujal práce na vytvoření prvního velkého slovníku česko-nizozemského. Protože jsem se na této práci nemohla spolupodílet sama, zprostředkovala jsem účast paní Ems Máčelové-van den Broecke. Ta se práce účastnila velmi intenzivně. Po dvanácti letech tvrdé práce v primitivních podmínkách byl roku 1983 rukopis dodán nakladatelství a po úmorných korekturách první vydání spatřilo světlo světa r. 1990.

Po onemocnění dr. Skopala jej v kursech obětavě zastoupila paní Ems Máčelová. S kroužkem žáků-spolupracovníků spolu s bývalou posluchačkou dr. Danou Spěvákovou vytvořili rozsáhlou učebnici o 245 stranách, doplněnou sadou kazet, které namluvila paní Máčelová. Pod jejím vedením jako studentská práce dále vznikl překlad dětské knížky Wiplala nizozemské spisovatelky Annie M. G. Schmidtové; její knižní vydání se připravuje. Ve spolupráci se svým synem Antonínem Máčemlem dále chystá nové, přepracované vydání česko-nizozemského slovníku.

Studium nizozemštiny v Brně bylo povýšeno na tříleté bakalářské — pod vedením nederlandisty dr. Leopolda Decloedta, jehož asistentkou byla původně dr. Regina van Groningen, nyní tuto funkci zastává Mgr. Alexandra Andreasová.

V Olomouci je studium nederlandistiky pětileté magisterské, skýtající navíc možnost studia jihoafričtiny, díky iniciativě svého vedoucího dr. Wilkena Engelbrechta, který nadto neúnavně věnuje své síly koordinaci a spolupráci všech center nederlandistiky ve střední Evropě.

Pocituji velikou radost nad tím, že semínko z roku 1947 nese dnes tak krásné a slibné květy. Jsem ráda, že jsem se toho dožila a že jsem tomu mohla být nápomocna. Přeji všem nederlandistům, ať učitelům, nebo žákům v Brně, Olomouci, v Praze, ale i v Bratislavě a jinde v cizině mnoho zdaru.

Erika Solařová-Montijn